

Värens jordbävningar i Nepal drabbade en fjärdedel av landets invånare.

Nepal vill resa sig med turismens hjälp

HÅRT DRABBAD SEKTOR Efter två jordbävningar har Nepals ekonomi skakats om rejält. Resesektorn har drabbats hårt – nu är landet beroende av att turisterna snabbt återvänder. Tillsammans med byråkratin har korruptionen samtidigt satt käppar i hjulen för hjälparbetet.

SVD I NEPAL

TEXT JOHAN AUGUSTIN
FOTO JONAS GRATZER

Två veckor efter den första jordbävningen börjar den intensiva trafiken återta gatorna i Katmandu. Dagarna efter skalvet beräknades upp till hälften av de fem miljoner människor som bor i Katmandudalen ha åkt hem till sina familjer på landsbygden. Butiker och företag stängdes och huvudstaden påminde om en spökstad. En tredjedel av Katmandus byggnader skadades.

I Thamel som är den kommersiella turiststadsdelen är husen till stor del fortfarande intakta. Vandrarhem, restauranger, souvenirbutiker och resebyråer samsas om utrymmet i de trånga gränderna. Nepaleserna som arbetar här har vanligtvis tillräckligt med utländska kunder och behöver inte anstränga sig för att sälja saker. Nu försöker de locka de fåtal turister som går förbi butikerna.

– Vad letar du efter? Jag har allt du vill ha, ropar en försäljare efter en ensam manlig turist.

I en butik som säljer pashminasjalar sitter Surha Manandar och fingrar på sin mobil. Butiken är öppen men ingen försäljning sker.

– Det kommer inga turister, vi har ingen business, säger han.

Arbetsgivaren ger honom fortfarande lön eftersom verksamheten även förlitar sig på export av sjalar, men det är ingen långvarig lösning. Surha tror att det kommer dröja "länge innan turisterna återvänder till Nepal".

– Vad ska jag göra tills dess? Jag måste nog hitta ett annat jobb.

Nepal är beroende av sin turism som före jordbävningarna ökade. Förra året besökte 800 000 turister landet och prognosen för 2015 var satt till en miljon. En av de snabbast växande sektorerna har nu börjat halta. Tiotusentals utländska besökare lämnade landet efter det första skalvet samtidigt som omkring 90 procent av alla resenärer som bokar – uppger ha avbokat sina resor, hotell och utflykter.

Turistsektorn ger direkta arbeten till omkring en halv miljon nepaleser, men omkring en femtedel av den arbetsföra befolkningen uppges på något sätt vara involverad i näringen. De drygt 1 600 vandringssanngörarna erbjöd 50 000 jobb förra året. Vandring utgör en tredjedel av turistsektorn och många nepaleser är beroende av att de mestadels europeiska och amerikanska resenärerna spenderar sina pengar på Himalayas leder – varav många nu ligger förstörda; övertäckta av jordskred i samband med skalven.

Regeringen är medveten om problemet och har sagt att man ska satsa resurser för att höstens trekking- och klättringssäsong ska öppna problemfritt i september. Samtidigt är monsunen på väg nu i juni och det kommer förvärra problemet med dålig infrastruktur och ytterligare jordskred.

I Thamel driver Ram Sapkota trekkingarrangören Mountain Delights. När jordbävningen inträffade den 25 april var det mitt i vårens högsäsong för trekking. Alla hans bokningar avbokades snabbt. Inför hösten har han fortfarande några bokningar men det ser inte ljusst ut.

– Jag tror att de flesta kommer boka av. Det kommer ta minst ett år innan turismen återhämtar sig, säger Ram Sapkota.

För honom betyder det en ekonomisk katastrof. Efter skalven lever Ram Sapkota på sparade pengar, samtidigt som han har lånat ut eller gett bort största delen av sina tält och annan utrustning – till människor som har blivit av med sina hus i byarna. Det innebär även stora ekonomiska påfrestningar för hans 40 anställda och omkring 100 bärare.

– Jag kan inte betala ut löner till dem, säger Ram Sapkota.

Ram Sapkota skyller många av avbokningarna på medierna som visar upp en negativ bild av Nepal. Han ger exempel på reportrar som ställer okänsliga frågor och enbart visar upp lidandet i katastrofens spår. Det har gjort att turisterna uteblir menar han.

– Det sätter sig mental på människor och skrä-

Turistkvarteren i huvudstaden Katmandu tillhör de stadsdelar som drabbades lindrigast av jordskalven.

Unesco-staden Baktaphur.

FAKTA

Kraftigt ökat importbehov

Lördagen den 25 april inträffade jordbävningen som mätte 7,8 på Richterskalan. Epicentrum låg i bergiga Gorkhadistriktet fyra timmar väster om Katmandu. Den 12 maj inträffade ett nytt skalv med 7,3 på Richterskalan med epicentrum nära Mount Everest basläger. Sammanlagt är över 8200 döda, en siffra som beräknas stiga, och dubbelt så många är skadade. En fjärdedel av landets 31 miljoner invånare är på något sätt påverkade av skalven. FN uppger att 415 miljoner dollar behövs till humanitär hjälp. Hittills har mindre än en femtedel kommit in.

IMF varnar för att förlorade turistintäkter och ett kraftigt ökat importbehov kommer innebära påfrestningar för landets ekonomi. BNP ligger på omkring 1000 dollar per capita och landets årliga tillväxt var fem procent före skalven.

Turismen ökar och varje år besöker omkring en miljon turister Nepal. Många kommer från grannländerna Indien, Kina och Sri Lanka. **SVD**

Turistkvarteret Thamel i Katmandu.

Ram Sapkota driver trekkingföretaget Mountain Delights och är hårt drabbad av turistbortfallet. – Det kommer ta minst ett år innan turismen återhämtar sig, säger han.

Försäljningen av pashminasjalar går trögt för Surha Manandar.

Anil Shah som är vd för privata banken Mega Bank kritiserar den nepalesiska regeringen för avsaknad av transparens vart omvärldens hjälppengar tar vägen.

mer iväg dem. Det Nepal behöver mest just nu är att turisterna kommer hit och inte håller sig hemma.

Det är inte bara vandringsturister som kommer till Nepal. Framför allt asiatiska resenärer dras till det rika kulturarvet som landet representerar.

Staden Bhaktapur i Katmandudalen hade tidigare några av de bäst bevarade världsarvslämningarna i landet. Nu är mycket förstört. Torget framför det kungliga palatset som var del i det forna kungariket brukar vara fullt av turistgrupper, men nu ligger torget och palatset öde. Nyuppsatta skyltar uppmanar besökare att inte plocka med sig kulturskat-terna hem.

Samtidigt som många turister lämnat landet har det kommit volontärer för att hjälpa till med räddningsarbetet. Ibland har de saknat rätt kompetens och därför varit mer en belastning än hjälp. Därför har hjälporganisationer uppmanat volontärer enbart med specialkunskaper att söka sig till dem. Tyske Tanju Isik har varit i Bhaktapur de senaste fyra månaderna och volontärarbetat på ett barnhem. Eftersom han har turkiska rötter och därmed tre språk (tyska, turkiska och engelska), hoppas han kunna fungera som översättare mellan hjälparbetare i olika organisationer och lokalbefolkningen.

– Jag tänker stanna i Nepal och hjälpa till med återuppbyggnaden, säger han.

” Jag har arbetat för MSB i elva år och kan jämföra med jordbävningen i Haiti och stormen i Filippinerna där det var kaos.

Patrik Jansson, verksamhetsansvarig för humanitära insatser vid statliga svenska SMB.

Samtidigt som donationerna strömmat in i Nepal efter skalven så har också kritiken ökat – för att pengarna inte når de behövande. Transparensen är bevitnat låg och landet hamnar bland bottennoteringarna på antikorrupsionsorganisationen Transparency Internationals lista över världens mest korrupta länder. Tillsammans med byråkratin har korruptionen satt käppar i hjulen för hjälparbetet, menar Anil Shah som är vd för privata banken Mega Bank. Han kritiserar regeringens hantering av krisen och premiärminister Sushil Koirala hjälpfond – som ett tiotal länder hittills har satt in miljontals dollar på.

– Regeringen uppmanar att man ska sätta in pengar på fonden. Vi behöver pengarna för att bygga upp vårt land men vi behöver också insyn i var pengarna tar vägen – och den saknas, säger Anil Shah på sitt kontor i Katmandu.

Det är enligt honom avsaknaden av transparens som är det enskilda största problemet. För varje hundradollarsedel "så gör sextio dollar nytta".

– Resten vet vi inte var de tar vägen.

Trots två förödande jordbävningar på kort tid och en återuppbyggnad som kommit ta minst tre år" så tror Anil Shah att hans hemland kan resa sig igen så småningom. Han tycker att landet ska tänka i nya banor framöver; där lokalproducerat ska stå i fokus.

– Vi måste sluta importera varor och i stället producera våra egna lokala produkter till oss själva och turisterna.

Pengaöverförelser från migrantarbetare i framförallt Mellanöstern står för en stor del av landets BNP. Varje dag uppges 1500 nepaleser flyga till länder som Saudiarabien och Qatar för att arbeta. De

ras remitteringar hjälper många fattiga nepalesiska familjer i katastrofens spår. På samma gång kan landets ekonomi dra nytta av flygplanen som lyfter från Katmandus flygplats, menar Anil Shah.

– Lastutrymmena är tomma. Fyll dem med våra grönsaker, det är en gyllene exportmöjlighet!

Samtidigt som Nepals regering får ta emot mycket kritik så har inte alla samma syn på saken – utan ser i stället ett bra samarbete med regeringen.

Statliga svenska MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) hade i slutet av maj ett tjugotal personer kvar i Nepal. De har haft som huvuduppgift att stötta FN-personal på plats och har även bistått med experter att besiktiga skadade byggnader i Katmandu. Patrik Jansson är verksamhetsansvarig för humanitära insatser och tycker att samarbetet med de nepalesiska myndigheterna har fungerat bra.

– Jag har arbetat för MSB i elva år och kan jämföra med jordbävningen i Haiti och stormen i Filippinerna där det var kaos.

– Trots att Nepal är ett fattigt land så har katastrofmyndigheterna svarat mot samfundet ganska väl, säger Patrik Jansson.

Han beskriver ett trasigt land där upp emot en halv miljon byggnader är förstörda.

– Ingen regering kan hantera det på egen hand. Myndigheten MSB är finansierad av Sida och har fått en beviljad budget på 37 miljoner kronor till arbetet i Nepal.

– Vi måste bygga på ett sätt som man gör i Japan och USA; så att nästa jordbävning som drabbar Nepal inte blir lika hård, säger Patrik Jansson och klargör:

– Internationella samfundet måste bidra mer.

Vad säger du om den kritik som de nepalesiska myndigheterna har fått efter skalven?

– Man kan säkert kritisera regeringen för mycket, men vårt team har jobbat väl tillsammans med dem.

Trots att många byar är mer eller mindre jämnade med marken, att infrastrukturen på många håll är utslagen och att ett stort frågetecken fortfarande återstår var alla pengar till återuppbyggnaden ska komma i från så finns det positiva nyheter. Trots många avbokningar bland turistgrupper och skraddarsydda resor till Nepal lockar det bergiga landet många unga backpackers; som ofta väljer att åka på egen hand med en ryggsäck.

Kilroy Travels vänder sig främst till ungdomar och studenter. Sara Pontander som är försäljningschef på Kilroy Travels i Sverige tror att Nepal kommer komma på fötter inför höstsäsongen september till november – som är den viktigaste vandringsperioden.

– Om kunderna vill trekka i Nepal så finns det inte så mycket annat att välja på. Ungdomar är ofta inte så känsliga för störningar, det brukar i stället vara deras föräldrar som säger att de inte ska åka, säger hon.

En som inte är rädd utan vill komma tillbaka till Nepal är amerikanskan Miriam Witt, 25. Sjuksköterskan från delstaten Washington är på uppdrag för en hjälporganisation och "åkte direkt när hon fick reda på jordbävningen". Hennes medicinska kunskaper har varit till stor nytta på landsbygden den senaste veckan. Nu är hon tillbaka i Katmandu där hon hjälper barn som i spåren av skalven riskerar att dras in i människohandel.

– Det känns rätt att hjälpa till, säger Miriam Witt när hon går genom en trång gränd i centrala Katmandu. Miriam är förutom sjuksköterska utbildad yogalärare. När hon åker hem till Washington är det med tanke om att snart återvända för att sätta upp en yogaretreat. Nepaleserna beskriver hon som "de varmaste människorna som trots allt de varit med om fortfarande är starka".

– Jag älskar Nepal och människorna här. De behöver oss nu. Jag vill visa folk hemma i USA att det är okej att åka hit.

Staden Bhaktapur i Katmandudalen hade tidigare några av de bäst bevarade världsarvslämningarna i landet. Nu är mycket förstört.

Boudhanath-templet i Katmandu klarade skilvet bra.

Tyske hjälparbetaren Tanju Isik har varit fyra månader i Bhaktapur och hoppas med sin flerspråkighet kunna bistå landet i återuppbyggnaden.

Många hus på landsbygden är skadade och svårigheterna att få fram hjälp lider av att jordskreden har blockerat många vägar.